

ДИРЕКТИВА 86/653/ЕИО НА СЪВЕТА

от 18 декември 1986 година

**за съгласуването на законодателствата на държавите-членки относно
търговските представители, работещи на свободна практика**

СЪВЕТАТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската икономическа общност и по-специално член 57, параграф 2 от него,

като взе предвид предложението на Комисията¹,

като взе предвид предложението на Европейския парламент²,

като взе предвид становището на Икономическия и Социален комитет³,

като има предвид, че ограниченията пред свободното установяване и пред свободното предоставяне на услуги по отношение на дейностите на посредници в търговията, промишлеността и дребното занаятчийство, бяха отменени с Директива 64/224/ЕИО⁴;

като има предвид, че различията в националните законодателства, отнасящи се до търговското представителство значително засягат условията за конкуренция и упражняването на тази дейност в рамките на Общността и са в ущърб, както на закрилата, предоставена на търговските представители по отношение на техните принципи, така и на сигурността на търговските сделки; като има предвид, освен това, че тези различия са такива, че значително възпрепятстват сключването и функционирането на договорите за търговско представителство, когато принципалът и търговските представители са установени в различни държави-членки;

като има предвид, че търговията със стоки между държавите-членки трябва да се извършва при условия, които са сходни на тези на единния пазар, и това поражда необходимост от сближаване на правните системи на държавите-членки до степенята, необходима за доброто функциониране на Общия пазар; като има предвид, в това отношение, че нормите, отнасящи се до конфликта между законодателствата, не отстраняват в областта на търговското представителство

¹ ОВ № С 13, 18.01.1977 г., стр. 2 и ОВ № С 56, 02.03.1979 г., стр. 5

² ОВ № С 239, 09.10.1978 г., стр. 17

³ ОВ № С 59, 08.03.1978 г., стр. 31

⁴ ОВ № 56, 04.04.1964 г., стр. 869/64

противоречията, упоменати по-горе, нито пък това би станало, ако те се уеднаквят, и съответно предлаганото съгласуване е необходимо, независимо от съществуването на тези норми;

като има предвид, че в това отношение на правната връзка между търговския представител и принципала трябва да бъде даден приоритет;

като има предвид, че е подходящо да бъдат водещи принципите на член 117 от Договора и да се запази вече постигнатият напредък, когато съгласуването на законодателствата на държавите-членки се отнася до търговските представители;

като има предвид, че трябва да бъдат отпуснати допълнителни преходни периоди за определени държави-членки, които трябва да направят особени усилия, за да адаптират уредбите си, особено онези, отнасящи се до обезщетението за прекратяване на договор между принципала и търговския представител, съгласно изискванията на настоящата директива,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

Приложно поле

Член 1

1. Съгласуваните мерки, описани в настоящата директива, се прилагат по отношение на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки, регулиращи отношенията между търговските представители и техните принципи.

2. За целите на настоящата директива, “търговски представител” означава посредник на свободна практика, който има дълготрайни пълномощия да договаря продажбата или покупката на стоки от името на друго лице, наричано по-долу “принципал”, или да договаря и сключва такива сделки от страна на и от името на този принципал.

3. Търговски представител се тълкува по смисъла на настоящата директива като невключващ по-специално:

- лице, което в качеството си на служител, е упълномощено да поема ангажименти, обвързващи за дадена дружество или асоциация,
- партньор, на който законно е дадено правото да поема ангажименти, обвързващи за неговите партньори,

- получател, получател и мениджър, ликвидатор или синдик при несъстоятелност.

Член 2

1. Настоящата директива не се прилага по отношение на:

- търговски представители, чиято дейност не се заплаща
- търговски представители, когато оперират на стоковите борси или на стоковите пазари, или
- органът, известен като *Crown Agents for Overseas Governments and Administrations*, както е основан по силата на Закона “*Crown Agents*” от 1979 г. в Обединеното Кралство, или неговите филиали.

2. Всяка от държавите-членки има правото да постанови, че Директивата не се прилага за онези лица, чиито дейности като търговски представители се считат за второстепенни от законодателството на тази държава-членка.

ГЛАВА II

Права и задължения

Член 3

1. При осъществяването на своите дейности, даден търговски представител трябва да следи за интересите на своя принципал и да действа почтено и добросъвестно.

2. По-специално, даден търговски представител трябва:

- а) да полага подходящи усилия да преговаря и, при необходимост, да сключва сделките, за които е инструктиран да се грижи;
- б) да съобщава на своя принципал цялата необходима информация, с която разполага;
- в) да се съобразява с разумните инструкции, дадени му от неговия принципал.

Член 4

1. В отношенията си със своя търговски представител, даден принципал трябва да действа почтено и добросъвестно.

2. Даден принципал трябва по-специално:

а) да предостави на своя търговски представител необходимата документация, отнасяща се до съответните стоки;

б) да получи за своя търговски представител информацията, която е необходима за изпълнението на договора за представителство и, по-специално, да уведоми търговския представител, в рамките на един разумен период от време, веднага щом предположи, че обемът на търговските сделки ще бъде значително по-нисък от този, който търговският представител нормално би очаквал.

3. Даден принципал трябва, освен това, да информира търговския представител в рамките на един разумен период от време за неговото приемане, отказ и за всяко неизпълнение на търговска сделка, която търговският агент е сключил за принципала.

Член 5

Страните не могат да се отклоняват от разпоредбите на член 3 и 4.

ГЛАВА III

Възнаграждение

Член 6

1. При липсата на някаква договореност по този въпрос между страните и без това да накърнява прилагането на задължителните разпоредби на държавите-членки относно размера на възнаграждението, търговският представител има право на възнаграждение, съответстващо на обичайната търговска практика там, където упражнява дейността си и за представителство за стоките, представляващи предмет на договора за представителство. Ако няма такава обичайна практика, търговският представител има право на разумно възнаграждение, като се вземат предвид всички аспекти на сделката.

2. Всяка част от възнаграждението, която варира с броя или стойността на търговските сделки, се счита за комисионна, по смисъла на настоящата директива.

3. Член 7 до 12 не се прилагат, ако търговският представител не получава възнаграждение, напълно или частично, чрез комисионна.

Член 7

1. Търговският представител има право на комисионна за търговски сделки, които са сключени по време на периода, обхванат от договора за представителство:

а) когато сделката е била сключена в резултат на неговата намеса; или

б) когато сделката е била сключена с трета страна, която преди това е била негов клиент за сделки от същия вид.

2. Търговският представител има също така право на комисионна и за сделки, сключени по време на периода, обхванат от договора за представителство:

- било, когато е натоварен с определена географска област или група от потребители,

- или, когато притежава изключително право за дадена географска област или група от потребители и, когато сделката е била сключена с потребител, принадлежащ към тази област или група.

Държавите-членки трябва да включат в законодателствата си една от възможностите, упоменати в предходните две тирета.

Член 8

Търговският представител има право на комисионна за търговски сделки, сключени след прекратяването на договора за представителство:

а) ако сделката се дължи главно на усилията на търговският представител по време на периода, обхванат от договора за представителство и, ако сделката е сключена в рамките на един разумен период след прекратяването на договора; или

(б) ако, в съответствие с условията, упоменати в член 7, поръчката на третата страна достигне до принципала или търговския представител преди прекратяването на договора за представителство.

Член 9

Търговският представител няма право на комисионната, упомената в член 7, ако тази комисионна е дължима съгласно член 8 на предишния търговски представител, освен ако обстоятелствата оправдават разделяне на комисионната между търговските представители.

Член 10

1. Комисионната става дължима веднага щом и доколкото е на лице едно от следните обстоятелства:

а) принципалът е осъществил сделката; или

б) принципалът би трябвало, съгласно договора си със третата страна, да е осъществил сделката; или

в) третата страна е осъществила сделката.

2. Комисионната става дължима най-късно, когато третата страна е изпълнила своята част от сделката или трябва да е направила това, ако принципалът е изпълнил своята част от сделката, както е трябвало.

3. Комисионната трябва да се изплати не по-късно от последния ден от месеца, следващ четиримесечието, в което е станала дължима.

4. Не се допускат уговорки за отклонение от разпоредбите на параграф 2 и 3, в ущърб на търговския представител.

Член 11

1. Правото на комисионна се погасява, само ако и в степента, в която:

- се установи, че договорът между третата страна и принципала няма да бъде изпълнен, и

- че неизпълнението се дължи на причина, за която принципалът не е виновен.

2. Всяка комисионна, която търговският представител вече е получил, трябва да бъде възстановена, ако правото за получаването ѝ е погасено.

3. Не се допускат уговорки за отклонение от параграф 1, в ущърб на търговския представител.

Член 12

1. Принципалът предоставя на търговския си представител изявление за дължимата комисионна, не по-късно от последния ден от месеца, следващ четиримесечието, в което комисионната е станала дължима. В това изявление са изложени основните елементи, използвани при изчислението на размера на комисионната.

2. Търговският представител има право да изисква да му бъде предоставена цялата информация и, по-специално, извлечение от счетоводните книги, с която разполага принципалът, и която му е необходима, за да провери размера на дължимата му комисионна.

3. Не се допускат уговорки за отклонение от параграф 1 и 2, в ущърб на търговския представител.

4. Настоящата директива не трябва да бъде в противоречие с вътрешните разпоредби на държавите-членки, които признават правото на търговския представител да преглежда счетоводните книги на принципала.

ГЛАВА IV

Сключване и прекратяване на договора за представителство

Член 13

1. Всяка страна има право да получава, по искане на другата, подписан писмен документ, излагащ условията на договора за представителство, включително и всички в последствие договорени условия. Отказ от това право не се допуска.

2. Независимо от параграф 1, държава-членка може да постанови, че договор за представителство няма да бъде действителен, ако не е съставен в писмена форма.

Член 14

Договор за представителство за определен период, който продължава да се изпълнява от двете страни след изтичането на този период, се счита за трансформиран в договор за представителство за неопределен срок.

Член 15

1. Когато договорът за представителство е сключен за неопределен срок, всяка от страните може да го прекрати с предизвестие.

2. Периодът на предизвестие е един месец за първата година от договора, два месеца при започване на втората година и три месеца при започване на третата година и на следващите години. Страните не могат да се договарят за по-кратки периоди на предизвестие.

3. Държавите-членки могат да фиксират периода на предизвестие на четири месеца за четвъртата година от договора, на пет месеца за петата година и на шест месеца за шестата и за следващите години. Те могат да решат, че страните не могат да договарят по-кратки периоди.

4. Ако страните се договорят за по-дълги периоди от тези, определени в параграф 2 и 3, периодът на предизвестие, който трябва да се спазва от принципала, не трябва да бъде по-кратък от този, който трябва да се спазва от търговския представител.

5. Освен ако не е договорено друго от страните, край на периода за предизвестие трябва да съвпадне с края на календарния месец.

6. Разпоредбата на настоящия член се прилага по отношение на договор за представителство с фиксиран срок, когато той е трансформиран, съгласно член 14, в договор за представителство за неопределен срок, при условие че по-ранният фиксиран срок трябва да се взема предвид при изчисляването на периода за предизвестие.

Член 16

Настоящата директива не трябва да възпрепятства прилагането на законодателствата на държавите-членки, когато последната предвижда незабавното прекратяване на договор за представителство:

а) поради невъзможността на една от страните да изпълнява всичките или част от задълженията си;

б) когато се появят извънредни обстоятелства.

Член 17

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че търговският агент, след прекратяването на договора за представителство, е обезщетен в съответствие с параграф 2 или е обезщетен за вреди в съответствие с параграф 3.

2. а) Търговският представител има право на обезщетение, ако и при условие, че:

- е привлякъл нови клиенти за принципала или значително е увеличил обема на търговията със съществуващи клиенти и принципалът продължава да извлича съществени ползи от търговията с такива клиенти, и

- изплащането на това обезщетение е оправдано, с оглед на всички обстоятелства и, по-специално, комисионната, изгубена от търговския представител при търговията, извършена с такива потребители. Държавите-членки могат да предвидят такива обстоятелства да включват също и прилагане или неприлагане на ограничителна търговска клауза, по смисъла на член 20;

б) Размерът на обезщетението не може да надвишава число, еквивалентно на обезщетение за една година, изчислено на базата на средното годишно възнаграждение на търговския представител за предходните пет години и, ако договорът е продължил по-малко от пет години, обезщетението се изчислява средно за въпросния период;

в) Предоставянето на такова обезщетение не пречи на търговския представител да предяви претенция за вреди.

3. Търговският представител има право на обезщетение за вреди, които понася като резултат от прекратяването на отношенията си с принципала.

Такива вреди се считат за настъпили, особено когато прекратяването настъпва при следните обстоятелства:

- лишаване на търговския представител от комисионната, която би получил при нормалното изпълнение на договора за представителство, докато принципалът получава значителни ползи, свързани с дейностите на търговския представител,
- и/или които не са дали възможност на търговския представител да амортизира разходите, които е понесъл при изпълнението на договора за представителство, по съвет на принципала.

4. Право на обезщетение, както е предвидено в параграф 2 или на обезщетение за вреди, както е предвидено в параграф 3, възниква също, когато договорът за представителство е прекратен поради смъртта на търговския представител.

5. Търговският представител губи правото си на обезщетение в случаите, предвидени в параграф 2 или на обезщетение за вреди в случаите, предвидени в параграф 3, ако в рамките на една година от прекратяването на договора той не е уведомил принципала, че възнамерява да потърси правата си.

6. Комисията представя на Съвета, в рамките на осем години след датата на уведомяване за настоящата директива, доклад за приложението на настоящия член и, ако е необходимо, му представя предложенията си за изменения и допълнения.

Член 18

Обезщетението или обезщетението за вреди, упоменати в член 17, не се дължат:

- а) когато принципалът е прекратил договора за представителство поради грешки от страна на търговския представител, което би оправдало незабавното прекратяване на договора за представителство по силата на националното законодателство;
- б) когато търговският представител е прекратил договора за представителство, освен ако такова прекратяване не е оправдано от обстоятелства от страна на принципала или на основание възраст, отпадналост или заболяване на търговския представител, в следствие на които не е разумно от него да се изисква да продължава дейностите си;
- в) когато, съгласно споразумение с принципала, търговският представител възложи правата и задълженията си по договора за представителство на друго лице.

Член 19

Страните не могат да се отклоняват от разпоредбите на член 17 и 18, в ущърб на търговския представител, преди срокът на договора за представителство да е изтекъл.

Член 20

1. За целите на настоящата директива, споразумение, ограничаващо търговските дейности на търговския представител след прекратяването на договора за представителство, наричан по-долу ограничителна търговска клауза.
2. Ограничителната търговска клауза е валидна, само ако и при условие, че:
 - а) е сключена в писмена форма; и
 - б) се отнася до географската област или група от потребители и географската област, поверена на търговския представител, както и видовете стоки, обхванати от представителството му по силата на договор.
3. Ограничителната търговска клауза е валидна за не повече от две години след прекратяването на договора за представителство.
4. Настоящият член не засяга разпоредбите от националното законодателство, които налагат други ограничения за действителността и приложимостта на ограничителните търговски клаузи, или които дават право на съдилищата да намаляват задълженията на страните, произтичащи от такова споразумение.

ГЛАВА V

Общи и заключителни разпоредби

Член 21

Никоя разпоредба от настоящата директива не може да задължи дадена държава-членка да предвиди разкриването на информация, когато такова разкриване би било в противоречие с обществения ред.

Член 22

1. Държавите-членки въвеждат в сила необходимите разпоредби, за да приведат законодателството си в съответствие с настоящата директива преди 1 януари 1990

г. Те незабавно информират Комисията за това. Такива разпоредби се прилагат поне по отношение на договори, сключени след влизането им в сила. Те се прилагат по отношение на договори, действащи най-късно до 1 януари 1994 г.

2. След уведомяването за настоящата директива, държавите-членки трябва информират Комисията за основните закони, подзакони и административни разпоредби, които приемат в областта, регулирана от настоящата директива.

3. По отношение на Ирландия и Обединеното кралство, обаче, датата 1 януари 1990 г., упомената в параграф 1, се замества с датата 1 януари 1994 г.

По отношение на Италия, датата 1 януари 1990 г. се замества с датата 1 януари 1993 г. в случая на задълженията, произтичащи от член 17.

Член 23

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 18 декември 1986 година

За Съвета:

Председател

M. JOPLING